

แนวคิดสถาบันการศึกษา กับการสร้างอนาคตเด็กไทย ยุค GEN Z

อ.สมบัติ วรรณบุญต

คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

ปี 2569 ประเทศไทยเข้าสู่การเลือกตั้ง 8 กุมภาพันธ์ 2569 จากการที่นายกรัฐมนตรี คนที่ 32 นายอนุทิน ชาญวีรกูล ได้เข้ามาบริหารประเทศไทยเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2568 และในเวลาต่อมาเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2568 ได้ขอพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2568 ตามคำกราบบังคมทูลฯ ของนายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรี ทำให้สภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 26 สิ้นสุดลงตามมาตรา 103 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งทำให้รัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีชุดที่มีนายอนุทิน ชาญวีรกูล เป็นนายกรัฐมนตรี พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ซึ่งการยุบสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้ ถือเป็นกาวยุบสภาที่เกิดขึ้นเป็นครั้งที่ 15 นับตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยในช่วงรักษาการนี้

เมื่อวันเสาร์ที่ 10 มกราคม 2569 นายกรัฐมนตรีได้มอบคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ 2569 “รักชาติไทย ใส่ใจโลก” สะท้อนแนวคิดการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างรอบด้าน ให้มีจิตสำนึกในความเป็นไทย เคารพกติกา อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับระบบการศึกษาจึงเสนอแนวคิดและหลักการสถาบันการศึกษาที่ส่งเสริมและการสร้างอนาคตเด็กไทยยุค 2026 ให้ดียิ่งขึ้นด้วย 6 วิธีในการเรียนการสอน คือ

1. การเรียนการสอนทำให้เข้าใจง่ายและการมีส่วนร่วม

พยายามใช้จิตวิทยาที่เข้าใจ เหมือนตัวเราในสมัยนั้นที่อยากให้การเรียนเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาตนเองนำไปใช้ได้จริงได้ เริ่มจากการสร้างนิสัยให้ผู้เรียน มีวินัย (ZERO Late) คือ การตรงต่อเวลากับคนรอบข้างสำคัญมาก เพราะอนาคตสิ่งที่เขาเห็นและถูกฝึกมา

จะสะท้อนถึงตัวตน ความมีวินัยในอนาคตของเขา เช่น การไปสัมภาษณ์งานหรือพบปะผู้อื่น เขาก็จะเรียนรู้การมาถึงก่อนเวลานัด (อย่างน้อย 15 นาที) และทำให้เขาสามารถเป็นฝ่ายรอคอยได้

การที่ผู้สอนเข้ามารอผู้เรียน และเริ่มต้นเรียนตรงเวลา แบบเข้มขัน กับเวลาในขณะที่ทำการเรียนการสอนก็มีการจัดสรรเวลาให้เหมาะสมทั้งเนื้อหา การนำไปใช้ในอนาคตทั้งการทำงาน แนวทางการธุรกิจของตัวเอง การเรียนการสอนแบบสนุกและการทำกิจกรรมในชั้นเรียนเพิ่มทักษะการให้เกียรติผู้เรียน และการพูดจาอย่างสุภาพเสมอ ระหว่างการเรียนรู้ ซึ่งบางครั้งอาจจะเป็นสิ่งใหม่ มีการทำอะไรผิดพลาดอยู่บ้างหรือมีความล้มเหลวเกิดขึ้นสำหรับผู้เรียน ผู้สอนก็พยายามใหม่ให้กำลังใจให้คอยช่วยเหลือ และผลักดัน (ทั้งแบบที่เวิร์กและไม่เวิร์ก สนับสนุนให้ไม่ยอมแพ้) ซึ่งนั่นเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กจะค่อย ๆ โตขึ้นตามกาลเวลา

เรื่องนี้ก็ไม่ต่างจากชีวิตจริงในอนาคตที่เด็กคนนั้นอาจจะเจอความผิดพลาด ความล้มเหลว ก็จะไม่ถอดใจเกิดขึ้นมาอีก เพราะเรียนรู้จากความผิดพลาดได้ และการพัฒนาในสิ่งที่ทำจะเปลี่ยนอนาคตของเขาให้มีความสุขได้ เพราะในอนาคตมีความเสี่ยงที่น่ากลัวคือ สิ่งที่ไม่มองไม่เห็น เวลาเกิดขึ้นมาแล้ว สิ่งที่ดีสำหรับการลดความเสี่ยง คือ การลงทุน การเตรียมความพร้อมกับการรับมือเมื่อสิ่งนั้นมาถึงเราจะรับมือกับมันได้ และมีความสุขจากความตั้งใจ พยายามแล้ว ชีวิตก็จะสุขมากขึ้น ตลอดจนการส่งเสริมการอ่าน การสร้างนิสัยรักการอ่านไว้เสมอ จะเป็นการอ่านหนังสือวิชาการ การตูน หรือนิยายก็ได้ แล้ววันหนึ่งก็จะกลายเป็นทักษะที่ทำให้เขาศึกษา เรียนรู้ และพัฒนาตัวเองได้เร็วมาก ๆ

2. การสื่อสารและการนำเสนอที่ดี การที่เรามีความสามารถในการเล่าเรื่องที่ดีหรือการสื่อสารที่ดี จะชนะใจผู้ฟังเสมอ ต่อให้คุณมีคำตอบที่คุณนำเสนออาจจะยังไม่ถูกต้องในช่วงแรก แต่ถ้าเราไม่มีความสามารถในการสื่อสารหรือการเล่าเรื่องไม่เก่ง คุณก็ไม่สามารถทำให้ผู้ฟังสนใจตาม ถึงแม้ว่าจะนำเสนอไปแล้ว ถึงจะมีคำตอบที่ถูกต้องแล้วก็ตาม ถ้าคุณเล่าเรื่องไม่เก่งแล้วคุณจะไปได้ไม่ไกลแน่นอน แต่ในขณะที่คนสามารถสื่อสารหรือเล่าเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่ายได้จะเป็นผู้ชนะ

ดังนั้นเราจึงควรฝึกฝนตั้งแต่ในชั้นเรียน ในการนำเสนอสรุปการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหา นั้น ๆ การฝึกฝนในการสื่อสารควรเริ่มจากการให้รอยยิ้มจริงใจ สามารถส่งมอบความอบอุ่น ความสุขให้กับผู้ได้รับฟังได้ ถือว่ามีต้นทุนต่ำที่สุด และการไปလာมาไหว ตามธรรมเนียมของประเทศไทยที่มีมาอย่างช้านาน คือ การไหว้แบบจริงใจ การยกมือขึ้นมาไหว้กับคู่สนทนา โดยเฉพาะกับผู้ที่อาวุโสกว่า เป็นการแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นมารยาทที่งดงาม จะเห็นได้จากนักธุรกิจระดับหมื่นล้านแสนล้าน ส่วนมากจะมีมารยาทกับคู่สนทนา มือไม่อ่อน ยกมือไหว้ก่อนเลย จึงทำให้เข้าใจได้เลยว่าทำไมบุคคลเหล่านี้จึงประสบความสำเร็จครองใจคนได้มาก

การสื่อสารที่ดีจะมีคำว่า **“ขอบคุณ”** เป็นคำสั้น ๆ ที่ทรงพลัง การกล่าวขอบคุณ สำหรับโอกาสดี ๆ ที่เราได้รับโอกาสในการนำเสนอ งาน คำ ๆ นี้มีความหมายทำให้คู่สนทนาเรารู้สึกอึดอัดใจอย่างแน่นอน แม้กระทั่งการสนทนาในระบบคอมพิวเตอร์ เช่น การสื่อสารผ่านทางสนทนา Online (Chat) การที่คู่สนทนาถึงแม้ว่าจะไม่สามารถสัมผัสได้ถึงอารมณ์คู่สนทนาการส่ง Emotion ในลักษณะขอบคุณ เหมือนการเจอจากกันต่อหน้า แต่การสื่อสารด้วยการพิมพ์ และมีการพิมพ์ปิดท้ายประโยคด้วยคำว่า ขอบคุณครับ ช่วยทำให้การสนทนานั้นน่าคุยขึ้น

นอกจากนี้เมื่อเริ่มสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในฐานะเพื่อน คนทำธุรกิจด้วยกัน ฯลฯ จงพยายามมีความจริงใจ ปฏิบัติและคิดจากใจ และจริงจังกับคำพูดที่ได้สื่อสารไปแล้วให้มากขึ้น การรับปากกับคนสนทนาด้วยแล้ว พยายามจะทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับปากไปแล้วนั้นสามารถเกิดผลได้จริง นอกจากนี้ในการคุยธุรกิจกับคู่สนทนา หากเราเป็นผู้ฟังที่ดี เข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริงของลูกค้าแล้ว เราจะสามารถเก็บประสบการณ์ความรู้จากลูกค้าแต่ละรายได้มากมาย และรอโอกาสที่จะนำมาปรับใช้กับตัวเองในอนาคต รวมถึงโอกาสใหม่ ๆ ในการทำธุรกิจต่อไป ทำให้การดูแลลูกค้าแต่ละท่านในแบบที่ลูกค้าคาดหวังไม่ถึงด้วย (สร้างความประทับใจ)

3. ทักษะคติการมองโลก การมองโลกในแง่ความเป็นจริงในด้านที่ร้าย และด้านดีด้วย แนวคิดสถาบันการศึกษากับการสร้างอนาคตเด็กไทย ยุค GEN Z ในการที่เด็กโดยทั่วไปมักจะมีมุมมองโลกในด้านที่ดีเกินไป จะไม่ระวังและจะสามารถเกิดเหตุผิดพลาดได้ในชั้นเรียนควรฝึกแนวคิด และประสบการณ์ให้กับเด็ก เช่น การสร้างวินัยการออม เพื่ออนาคตการเตรียมความพร้อมก่อนการลงทุน ซึ่งจะพบว่า มีนักลงทุนที่มาชักชวนเด็กลงทุนโดยยังไม่เข้าใจในเรื่องของ ผลตอบแทน ความเสี่ยงของการลงทุน สถาบันการศึกษาควรที่จะสอนในเรื่องการลงทุนผ่าน เกมส์ หรือ ฝึกซ้อมการลงทุนแบบจำลองพอร์ตโฟลิโอ เพื่อการฝึกซ้อมลงทุนในโลกเสมือนจริง โดยใช้ข้อมูลจริง แต่ใช้เงินจำลองในการซื้อขาย จะช่วยให้ได้รับการเรียนรู้ ทดลองกลยุทธ์การลงทุนต่าง ๆ ก่อนลงทุนจริง ทำให้เข้าใจเรียนรู้พื้นฐาน ฝึกฝน เทคนิคการวิเคราะห์ การตัดสินใจลงทุน รวมถึงสามารถสร้าง ทดสอบกลยุทธ์การลงทุนที่หลากหลาย การจัดการความเสี่ยงที่เกิดจากเสียหายของการลงทุน และฝึกการกระจายความเสี่ยงในอนาคตได้ดีขึ้น

มีคำกล่าวที่ว่า คนที่มองโลกในแง่ร้ายก็จะเห็นแต่ข้อเสีย และทำอะไรไม่สำเร็จ ซึ่งการบาลานซ์ทำให้สำเร็จได้ คือ การผสมผสานในแง่บวกและแง่ลบ จากการเก็บเงินเหมือนคุณเป็นคนมองโลกในแง่ร้ายในการที่จะมีรายได้ลดลง แต่การลงทุนเหมือนเป็นคนมองโลกในแง่ดีในเรื่องผลตอบแทนสูง ดังนั้นเราจึงควรสอนเด็ก ในการวางแผนการออมเหมือนเป็นคนมองโลกในระยะยาว

4. สอนวิชาการที่ประยุกต์เพื่อการใช้งานจริง ในอดีตที่เราสอนส่วนมากจะเป็น หลักวิชาการที่ยาก เราคิดว่าที่จะได้สอนให้ผู้เรียนเข้าใจในการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้จริงได้มีหลากหลาย เช่น วิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐานที่จะเป็นวิชาหลักฟิสิกส์ เคมี หรือชีววิทยา ล้วนสามารถที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทั้งสิ้น เช่น รายละเอียดวิชาชีววิทยาที่มีการสอนถึงประโยชน์ของการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต ซึ่งมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของเรา

เพื่อความเข้าใจร่างกายและสุขภาพ รู้จักโรคภัยที่เกิดจากไวรัสหรือแบคทีเรีย ฯลฯ ช่วยทำให้เด็กเข้าใจสาเหตุของโรคต่าง ๆ วิธีการป้องกัน และการรักษาดูแลสุขภาพของตัวเองได้อย่างถูกวิธี เลือกอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกาย และพักผ่อนให้เพียงพอ ให้ถูกสุขลักษณะ การใช้อารมณ์โรคอย่างถูกต้อง ในการบริโภค เข้าใจกลไกการทำงานของยา ผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้น ทิศทางการพัฒนาเทคโนโลยีทางการแพทย์ ที่จะสามารถทำให้ค้นพบยา และวัคซีนใหม่ ๆ เพื่อรักษาโรคต่าง ๆ การพัฒนาวัคซีนช่วยป้องกันโรคติดต่อร้ายแรง เช่น โรคไข้หวัดใหญ่ โรคโปลิโอ โรคไวรัสโคโรนา ฯลฯ

ส่วนวิชาคณิตศาสตร์ ที่เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ ไม่ว่าจะเป็นการคำนวณ การทำบัญชี หรือการวางแผนภาษีที่จะทำให้เข้าใจการออมระยะยาวแบบที่เกิดจากการประหยัดภาษี การวิเคราะห์ข้อมูลตลาด เพื่อวางแผนการตลาด ในด้านวิชาที่ดูเหมือนยาก เช่น วิชาฟิสิกส์การคำนวณยาก ๆ ต้องสอนและอธิบายการนำไปใช้ เช่น การออกแบบอาคาร สะพาน หรือเครื่องจักรต่าง ๆ การกระตุ้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสังเกต การพูดคุยว่าเขาสนใจอะไรเป็นพิเศษ แล้วค่อยเสริมเนื้อหาต่อยอดในวิชาที่เกี่ยวข้อง การพูดคุยกับเขา และการพาไปพบคนที่มีประสบการณ์ในสายอาชีพที่เขาสนใจว่า วิชาที่เรียนอยู่เป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างไร ทำให้สร้างความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น เช่น การที่เขาอยากรู้ว่าเขาจะรวย ต้องเรียนรู้มูลค่าเงินตามเวลา การสอนความรู้ทางการเงิน การลงทุน เป็นเรื่อง que การศึกษาในโรงเรียนไทยเราไม่ค่อยนิยมสอน แต่จำเป็นกับชีวิต ความรู้ทางการเงิน ทั้งการสร้างวินัยทางการเงิน การออมก่อนใช้ การสะสมทรัพย์สิน รักษาความมั่งคั่งทางการเงินที่จะต้องเข้าใจแนวคิด และรูปแบบกิจกรรมประกันภัยต่าง ๆ การวางแผนการเงินขั้นเริ่มต้น คือ ควรมีประกันสุขภาพเป็นพื้นฐานแรกเริ่มที่สำคัญ

ในการสร้างแผนการเงิน คือ การอุดหนุนทางการเงิน ผลิตภัณฑ์ที่ช่วยได้ คือ ประกันสุขภาพ โดยประกันชีวิตเล่มที่ควรมีคือ เล่มที่ดีที่สุดเล่มที่เขาพอจ่ายไหวครับ เพราะอนาคตร่างกายมีแต่เสื่อมถอยลง พออายุเยอะจะทำฉบับใหม่ที่ดีขึ้นจะเริ่มยากขึ้น ทั้งนี้ถ้าเราทำแผนที่ดีแล้ว พอแก่ตัวไปจ่ายไม่ไหวค่อยลดแผนลงมาได้

5. การเป็นผู้ให้ Give and Take คือ การสอนให้เขาตระหนักในการเป็นผู้ให้ ถือเป็นการทำงานที่ยิ่งใหญ่ จงคิดถึงการให้ก่อนเสมอแล้วค่อยคาดหวังถึงการรับคืน อย่างไรก็ตามก็ควรเลือกที่จะอยู่ในสังคมที่เป็นผู้ให้เหมือนกันแล้วจะมีความสุข หากเราเป็นผู้ให้แต่ไปอยู่ในสังคมที่มีแต่คนคิดจะรับ เมื่อนั้นก็จะถูเอาเปรียบ ก่อให้เขาไม่มีความสุขมาเยือน ความคิดด้านบุญคุณต้องทดแทน แค้นต้องปล่อยวาง สอนให้เข้าใจชีวิตคนเราสั้น ถ้าใครมีพระคุณกับเราจงรีบตอบแทนหรือดูแลเค้าก่อนที่จะไม่มีโอกาสทดแทน บุญคุณในขณะที่เดียวกันความคับแค้นขุ่นข้องหมองใจ ต้องเรียนรู้อะไร การปล่อยวาง คนที่เราไม่พอใจเค้าไม่มารับรู้กับเราด้วยหรอก มีแต่เราเองที่ใจเป็นทุกข์ ปล่อยวางใช้ชีวิตให้เป็นสุขดีกว่า

6. การฝึกการเป็นผู้นำ เป็นสิ่งที่เราควรสอน ความเป็นผู้นำที่ดีจะไม่มองข้ามความพยายามของทีมงาน สร้างคุณค่าของผลงานที่ร่วมกันทำ ยกย่องความสำเร็จของทีมงาน และทำให้ทุกคนได้รับรู้ถึงบทบาทสำคัญที่เขามีส่วนร่วมในความสำเร็จของทีม พร้อมทั้ง เปิดรับความคิดเห็นใหม่ ๆ สร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ทำให้ทุกคนรู้สึกสบายใจที่จะแบ่งปันมุมมองของตนเอง ส่งเสริม และสนับสนุน การเติบโต ผู้นำที่ดีจะอยู่เคียงข้างคุณตลอดเส้นทาง มอบโอกาสในการพัฒนา ผลักดันให้ทีมงานก้าวไปสู่ศักยภาพสูงสุด เรียนรู้การเป็นผู้นำและผู้ตามในบางครั้ง ใส่ใจความเป็นอยู่ของทีมงาน ไม่ใช่แค่ผลงาน ติดตามสารทุกข์สุขดิบอย่างสม่ำเสมอ

ผู้นำที่ดีจะเคารพขอบเขตส่วนบุคคล สนับสนุนให้มีการใช้เวลาพักผ่อน และการทำงานเชื่อมต่อกับที่ทำงาน เมื่อจำเป็น มีแบบอย่างที่ดีของผู้นำ การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง สร้างแรงบันดาลใจให้ทีมงานมีการรักษามาตรฐานที่สูง โดยไม่จำเป็นต้องคอยควบคุมทุกรายละเอียด ในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ด้วยสติ ความมีเมตตา อธิบายเหตุผล และช่วยให้ทุกคนสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้ การฝึกเป็นผู้นำที่ดีตั้งแต่วัยเยาว์ เป็นคุณสมบัติติดตัวต่อไปในอนาคต ไม่เพียงแต่ใช้ในการบริหารงาน ยังสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโต และความสำเร็จของเขาในอนาคต การฝึกเป็นผู้นำได้ร่วมงานกับผู้นำเช่นนี้ถือเป็นโอกาสที่จะทำให้เขามีการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ต่อไปในระยะยาว